

<https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-50-09>

УДК 378.016:811.124'06:61:37.018.43:004

Тетяна Василівна Некрашевич

кандидат педагогічних наук, старший викладач

Харківський національний медичний університет

meduniver@kntmu.edu.ua, Україна

tv.nekrashevych@gmail.com ORCID: 0000-0003-2506-111X

Олександра Веніамінівна Литовська

кандидат філологічних наук, доцент

Харківський національний медичний університет

meduniver@kntmu.edu.ua, Україна

ov.lytovska@kntmu.edu.ua ORCID: 0000-0002-1521-308X

Олена Олександрівна Лелюк

кандидат філологічних наук, викладач

Харківський національний медичний університет

meduniver@kntmu.edu.ua, Україна

a0631594355@gmail.com ORCID: 0000-0001-7030-5684

Марина Ігорівна Перекрест

викладач Харківський національний медичний університет,

meduniver@kntmu.edu.ua, Україна

marina091292@gmail.com ORCID: 0000-0001-6714-5544

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У МЕДИЧНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

У статті проаналізовано основні перспективи впровадження дистанційного навчання та визначено ефективність використання електронних навчальних програм та пристроїв у навчальному процесі у медичних закладах вищої освіти.

Визначено складові дистанційного навчання: адаптовані електронні засоби навчання, створені викладачем; соціальні мережі; мобільні додатки навчальних програм. Охарактеризовано позитивні та негативні сторони використання платформ Moodle, Google Meet, едукативних електронних додатків Kahoot!, Quizlet.

Описано переваги та недоліки дистанційного навчання у складних умовах, використання навчальних та ігрових платформ під час викладання дисципліни «Латинська мова та медична термінологія».

Доведено, що в сучасному інформаційному суспільстві важливу роль у процесі навчання мовних дисциплін виконують мобільні, ігрові та навчальні додатки, які підвищують ефективність засвоєння лексичного матеріалу, допомагають активізувати пізнавальну діяльність студентів, сформувати навички творчого аналізу навчального матеріалу під час самостійного опрацювання розв'язків проблемних питань, підвищити інтерес до навчання тощо.

Проаналізувавши шляхи реалізації дистанційного навчання під час воєнного стану, з'ясовано, що впровадження в освітній процес електронних навчальних платформ характеризується мобільністю та забезпечує ефективний процес навчання.

Ключові слова: *дистанційне навчання, електронні навчальні платформи, мобільні навчальні додатки, ігрові навчальні платформи, цифрові інструменти kahoot!, quizlet, google meet, навчальна платформа moodle, вища освіта.*

Як цитувати: Некрашевич Т. В., Литовська О. В., Лелюк О. О., Перекрест М. І. (2022). Специфіка викладання латинської мови та медичної термінології у медичних ЗВО в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану. *Наукові записки кафедри педагогіки*. № 50, С. 95-104. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-50-09>

In cites: Nekrashevych T. V., Lytovska O. V., Leliuk O. O., Perekrest M. I. (2022). Specifics of Teaching Latin and Medical Terminology in Medical Higher Educational Institutions in the Conditions of Distance Learning during Martial Law. *Scientific notes of the department of pedagogy*. №50, 95-104. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-50-09> [in Ukrainian]

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні соціально-політичні зміни у суспільстві та країні, пандемія вносять свої корективи у низку сфер життя. Реорганізація вищої освіти, впровадження дистанційного навчання характеризуються особливостями, що і спричиняють зміни у викладанні навчальних дисциплін у закладах вищої освіти. У медичних ЗВО викладання дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» заслуговує на особливу увагу, оскільки це базовий курс медичної термінології, який вивчають студенти вишів на першому курсі. Від якісного та цікавого забезпечення викладання даної дисципліни залежить подальша успішність та продуктивність у навчанні майбутніх фахівців медичної галузі. Для ефективного освітнього процесу в умовах дистанційного навчання є забезпечення науково-методичної та матеріально-технічної бази, рівень підготовки педагогів та готовності здобувачів освіти до онлайн-навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До питання упровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі зверталися науковці: Горбань Ю., Скаченко О., Осадчий В. В., Самойленко О. М., Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С. та інші. Проблематикою дистанційного навчання та питаннями використання електронних засобів навчання займалися зарубіжні та вітчизняні науковці: Андерсон Т., Давіс Н., Гаррісон Д., Кукульська-Хульме А., Хенедрсон М. та вітчизняні: Герасименко І. В., Триус Ю. В. та інші.

Позиція закордонних освітян щодо перспектив та головних завдань розвитку дистанційної освіти, зокрема використання інноваційних технологій, обумовлюється установчими документами міжнародних організацій, серед яких ЮНЕСКО [16], Європейський Союз [26], країни-члени Болонського процесу [22].

На рівні офіційних документів міжнародних організацій затверджується думка щодо інноваційних технологій як необхідної складо-

вої освітнього процесу, взаємообумовленість інноваційності та інклюзивності освіти, необхідність міжнародної та міжгалузевої кооперації для реалізації освітніх завдань; декларується вплив COVID-19 на зміст, якість та характер надання освітніх послуг; підкреслюється значення підготовки викладачів та здобувачів освіти до нових освітніх форматів як в плані матеріального забезпечення засобами для провадження освітнього процесу, так і в плані цифрової грамотності.

Основними напрямками педагогічних дискусій та наукових розвідок постають можливості і виклики онлайн освіти [10; 15; 19], переваги і недоліки синхронного, асинхронного та змішаного навчання [12; 14; 15; 23], мобільне навчання із використанням смартфонів та інших пристроїв [12; 20; 25], гейміфікація навчання, рецепція нових технологій студентами [11; 12; 17; 25].

Необхідно звернути увагу на те, що розповсюдження COVID-19 постало точкою неповернення для світової викладацької спільноти. У вищевказаних установчих документах з проблем використання інноваційних технологій у навчанні ця тема є неодмінною складовою сучасного наукового дискурсу.

Зарубіжні науковці Брісон Дж., Андрес Л., Ватермейер Р., Пеймані Н. та інші низку робіт присвятили розгляду наслідків розповсюдження пандемії та рекомендаціям щодо освітніх стратегій у цей період [11; 13; 24].

Епоха COVID-19 лише підтвердила значущість впровадження в освітній процес мобільного-навчання. Його визначення та обговорення особливостей навчання із використанням мобільних пристроїв широко дискутувалися в освітянській спільноті протягом останнього десятиріччя [14; 21]. Зокрема, аналізувалися переваги мобільного навчання та використання мобільних застосунків для вивчення лексики [20], аудіювання [25] та навичок колаборації [12].

Та у лютому 2022 році світова спільнота стикнулася із новою катастрофою. У XXI сто-

літті не було аналогів військових конфліктів, під час яких треба було б вирішувати проблеми як базової шкільної освіти, так і навчання у закладах вищої освіти. Адже світовий досвід у боротьбі з освітніми кризами у країнах, на території яких відбуваються військові конфлікти, зосереджувався на забезпеченні шкільної освіти [18; 27].

Наразі публікації, що стосуються України, мають описовий характер, фіксуючи ситуацію з зруйнованими школами та університетами, кількість переміщених студентів та викладачів, режим відновлення роботи у дистанційному форматі, законодавчі акти тощо. Тож аналіз проблем, з якими стикаються викладачі та здобувачі освіти українських ЗВО – справа найближчого майбутнього.

Мета статті. Аналіз специфіки викладання курсу «Латинська мова та медична термінологія» в умовах дистанційного навчання, зокрема, у вимушених обставинах його впровадження в освітній процес, виокремлення переваг та недоліків і зумовлює мету статті.

Виклад матеріалу та основні результати. Відповідно до Наказу МОН України № 466 від 25.04.2013 р. «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» поняття «дистанційне навчання» трактується як «індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Учений Самойленко О. М. визначає поняття «дистанційне навчання» як універсальну форму навчання, яка ґрунтується на сучасних інформаційних технологіях та технічних засобах навчання, які забезпечують навчальний процес в незалежності від місця перебування у просторі та часі його учасників [7, с.60].

Науковці Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С., порівнюючи види дистанційного навчання – синхронне та асинхронне, зазначають, що «синхронний формат передбачає для здобувачів освіти швидкий зворотний зв'язок від педагога; організацію групових активностей; розвиток навичок комунікації; мотивацію до навчання в процесі спілкування», «асинхронний формат можна охарактеризувати гнучкістю графіка (навчання легко поєднується з роботою та іншими заняттями) можливістю

засвоювати навчальний матеріал у власному темпі; доступністю навчальних матеріалів у зручний для здобувача освіти час; розвитком навичок самоорганізації та уміння вчитися» [8, с.93].

Науковці Триус Ю. В. та Герасименко І. В. визначають ефективність дистанційного навчання через призму змішаного навчання, шляхом комбінування та технологічного, адміністративного об'єднання завдань та навчально-методичних матеріалів, використовуючи асинхронний та синхронний формати [9, с.300].

У процесі дистанційного навчання викладачам та студентам потрібен інструмент. Таким інструментом виступає навчальна платформа – система програмного забезпечення, що має функції розміщення навчальних матеріалів, додатків для спілкування між суб'єктами навчання, інструментів контролю знань студентів.

Науковець Осадчий В. В., розглядаючи систему дистанційного навчання, вказує на важливість «середовища дистанційного навчання», яке характеризується використанням та впровадженням програмних засобів та методів навчання, які забезпечують віддалену технологію дистанційного навчання. Дослідник стверджує, що таке середовище забезпечується двома засобами: платформами дистанційного навчання (Moodle, Zoom, Microsoft Teams та ін.) та навчальних сервісів мережі Інтернет (електронна пошта, електронні додатки для навчання, тестові платформи, електронні навчальні ресурси тощо) [6, с.8].

Можемо стверджувати, що поняття «дистанційне навчання» багатогранне, але складовими його впровадження є забезпечення навчально-методичних матеріалів та інструментів, за допомогою яких воно реалізується.

Відповідно до Указів Президента України від 24.02.2022р. №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [3], від 14.03.2022р. № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», від 18.04.2022р. №259/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», «Про освіту» [5], «Про вищу освіту» [4] у вищих закладах освіти України запроваджено дистанційне навчання в асинхронному та синхронному режимах. Використання інформаційно-комунікативних технологій, засобів зв'язку та електронних навчальних платформ стало базовими інструментами такого виду навчання.

Розглянемо детальніше платформи, за допомогою яких відбувається освітній процес здобувачів вищої освіти ХНМУ в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану.

Досвід створення та використання дистанційних курсів на платформі Moodle кафедрою латинської мови та медичної термінології ХНМУ розпочався у 2020 році. На той момент перехід на дистанційне навчання обумовлювався пандемією COVID-19. У 2022 році – введенням воєнного стану.

При розробці та удосконаленні курсів Мудл автори керувалися досвідом попередніх років та новими викликами, основними з яких постали нові умови використання навчальних матеріалів. Під час пандемії дистанційний курс являв собою асинхронний елемент у дистанційному навчанні, супроводжуючи практичні заняття, які проводилися з використанням Zoom або Google meet. У 2022 році не всі викладачі та не всі студенти мали змогу брати участь у синхронній роботі, тож курси кафедри мали давати можливість повноцінного опанування дисципліни, навіть без регулярних консультацій з викладачем.

Змінилася і функція курсу: у роки змішаного та дистанційного навчання через COVID-19 основним завданням курсів був контроль одержаних знань, у 2022 році був задіяний ширший спектр можливостей Moodle.

Вітчизняні та іноземні студенти працювали на курсах, адаптованих до вимог програм різних напрямів підготовки («Медицина», «Фізична терапія, ерготерапія», «Технології медичної діагностики та лікування», «Стоматологія») першого та другого років навчання. Дистанційні курси забезпечували опанування дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» та «Рецептура: історія, граматики та особливості виписування лікарських форм» здобувачами освіти з українською та англійською мовами навчання.

Загальна структура кожного з дистанційних курсів відповідає програмам навчальних дисциплін та була підпорядкована завданню забезпечити опанування граматичного та лексичного матеріалу латинської мови необхідного для свідомого та коректного вживання анатоми-гістологічних, клінічних та фармацевтичних термінів майбутніми фахівцями.

Дистанційні курси організовано таким чином, щоб вони або повністю відповідали обсягу

дисципліни («Рецептура: історія, граматики та особливості виписування лікарських форм»), або охоплювали значний її змістовний розділ («Фармацевтична термінологія для студентів спеціальностей «Медицина» та «Стоматологія», «Anatomical terminology for VI and VII faculty students»). Кількість тем відповідають кількості практичних занять у відповідній програмі навчальної дисципліни. Сама програма та силабус, а також навчальний посібник були розміщені у вступному розділі кожного курсу.

Дистанційні курси було розподілено на теми, кожна з яких містила виклад мети заняття, pdf-файли з теоретичним викладом матеріалу, презентацією та завданнями для самостійної роботи; поточний контроль у формі тесту, відеоматеріали та посилання на зовнішні ресурси.

Для поточного і підсумкового контролю використовувалися інструменти Moodle «завдання» та «тести». Було сформовано банк питань з різними типами завдань: множинний вибір, визначити пропущені слова, коротка відповідь тощо. Для підсумкового контролю та заліку використовувалися два рівня тестування. Складання першого рівня на 80% або краще було умовою для переходу до другої частини.

На підставі досвіду минулих років постала очевидною необхідність створення відеоматеріалів. Воєнний стан не дав змоги повноцінно реалізувати цей задум, та початкові теми усіх розділів містили короткі ознайомчі відеоролики, у яких демонструється базові засади читання латиною, принципи перекладу анатомічних термінів, правила утворення та пояснення клінічних термінів, вимова рецептурних виразів та інше. Саме такі відеоматеріали дозволили певною мірою компенсувати відсутність «живих» пояснень викладача.

Зауважимо, що одним із значущих принципів побудови дистанційних курсів з дисциплін «Латинська мова та медична термінологія» й «Рецептура: історія, граматики та особливості виписування лікарських форм» постала варіативність інструментів: з широкого спектру діяльності викладач міг обрати необхідну послідовність завдань та їхній рівень складності, щоб адаптуватися до рівня конкретної групи здобувачів освіти. Так само і студенти мали змогу обирати найзручнішу для себе послідовність виконання завдань різного характеру. В умовах переважно асинхронної роботи до вже існуючих курсів були додані завдання

для самоконтролю, а також тести-тренажери, зокрема, для опанування греко-латинських терміноелементів, фармацевтичних частотних відрізків тощо.

Відзначимо деякі особливості роботи з дистанційними курсами на платформі Moodle для освітян та студентів в умовах воєнного стану. Інтерфейс платформи передбачає досить високий рівень комп'ютерної грамотності розробника та якісне технічне оснащення, адже містить надлишкові функції та опції. За умови слабкого інтернет-зв'язку, перебоїв з постачанням електроенергії, нестабільної роботи мобільних операторів або роумінгу ускладнювалося як наповнення курсу авторами, так і виконання завдань. Здобувачі освіти скаржилися на неможливість завершити виконання завдань через повітряну тривогу або відключення електропостачання. Тож викладач був вимушений перепризначити тест для конкретного студента вручну.

Суттєвою проблемою для дистанційного курсу з будь-якої мовної дисципліни є неможливість обмежитися результатом автоматичної перевірки відповідей. Оскільки програма визначає помилковою правильну відповідь, яка містить зайві пробіли або діакритичні знаки, для об'єктивного оцінювання викладач змушений перевіряти роботи особисто. Виконання завдань в умовах стресу, під час переїздів, повітряних тривог на мобільних пристроях з функцією автозаміни обумовило велику кількість невимувених помилок.

Для дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» важко віднайти баланс між створенням «відкритих питань», які вимагають перевірки вручну викладачем (саме вони поставали необхідною складовою розділу «Фармацевтична термінологія»), та витратами часу і зазначеними вище технічними складнощами.

Продуктивність використання дистанційних курсів, створених на платформі Moodle, для вивчення латинської мови студентами-медиками не підлягає сумніву. Побудова курсів на засадах студентоцентричності, варіативності та наочності забезпечила належний рівень опанування граматичними принципами латинської мови та засадами перекладу, морфологічного аналізу складних термінів та нормами виписування рецептів. Досвід викладання дисципліни, спираючись на можливості платформи Moodle, доводить доцільність її

використання в освітньому процесі, навіть в умовах дистанційного навчання під час воєнного стану.

Незважаючи на вищезазначені проблеми, що поставали як перед здобувачами вищої освіти, так і перед викладачами при використанні технологій, пов'язаних із асинхронним навчанням, в межах дистанційного навчання чи не найгострішим стало питання про голосове спілкування в режимі онлайн. Згідно з дослідженнями, технології, що вживаються при синхронному та асинхронному навчанні, можуть покращити якість взаємодії учнів та вчителів, сприяти підвищенню залученості учнів та покращити результати навчання. І хоча студентам подобається вчитися у власному темпі, їм все одно потрібні онлайн-зустрічі для того, щоб обговорити предмет або поставити питання викладачеві. До того ж, синхронний формат вважається ефективнішим у порівнянні з асинхронним: у реальному часі концентрація уваги слухачів вища.

Синхронне навчання передбачає різні форми взаємодії:

- слухачі можуть отримувати інформацію, працювати з нею самостійно або у групах, обговорювати її з іншими слухачами та викладачем;
- викладач має можливість оцінювати реакцію учнів, розуміти їх потреби, реагувати на них — відповідати на запитання, підбирати темп, зручний для групи, стежити за залученням слухача до процесу та «повертати» його до групи за потреби.

На жаль, електронне навчання набуває поширення за критичних обставин в нашій країні. Тому кількість засобів і технологій, що дозволяють взаємодіяти учасникам процесу навчання в режимі реального часу, поки що обмежена.

Одним з найбільш пристосованих для навчання та зручних у використанні інструментів є програма Google Meet. Перевагами обраного сервісу в умовах воєнного стану є можливість запису занять зі збереженням відео на Google Диску та планування занять заздалегідь і прив'язка до гугл-календаря. Крім того, синхронізація запланованих занять виконується автоматично на всіх пристроях, тому почати зустріч можна на комп'ютері, а закінчити – на іншому пристрої, наприклад, планшеті чи телефоні.

На заняттях з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» та при вивченні курсу «Рецептура: історія, граматики та особливості виписування лікарських форм» викладачами кафедри використовуються такі формати синхронного навчання як вебінар, онлайн-лекція та онлайн-презентація, використання онлайн-дошки Google Jamboard.

Саме відеоконференції Google Meet робили можливим опанування навичками нормативного читання латинських слів, пояснення базових тем із анатомічної, клінічної та фармацевтичної термінології, рецептурного пропису, які через свою насиченість новим навчальним матеріалом не завжди можна представити у вигляді презентації.

Використання віртуальної дошки Google Jamboard дозволяє оптимізувати способи пояснення матеріалу, що вивчається, та урізноманітнити види завдань для його закріплення, оскільки на них можна завантажувати тексти, мультимедіа, файли, а пересування курсору буде видно всім учасникам.

Робота із зображеннями в режимі реального часу може бути використана для повторення вивченого матеріалу або для актуалізації опорних знань.

На період запровадження воєнного стану всі заняття з латинської мови та медичної термінології були трансформовані у дистанційний формат. Викладацький склад кафедри намагається не втратити набуті здобувачами освіти знання та реалізує і удосконалює педагогічну роботу за допомогою багатьох інтерактивних мобільних додатків. Кафедра латинської мови та медичної термінології протягом тривалого часу успішно імплементує у традиційні заняття мобільний застосунок Quizlet. Навіть у такий складний час викладачі мають бажання підвищити або хоча б зберегти мотивацію залучення студентів до процесу дистанційного синхронного/асинхронного навчання.

Quizlet – це нескладний мобільний онлайн ресурс, котрий призначений для повторення або вивчення нових лексичних дефініцій та дає змогу викладачам формувати у бібліотеці акаунту: «навчальні модулі», «курси», «папки» та «пояснення». Кожен навчальний курс кафедри є білінгвальним, тобто представлений двома мовами, українською для вітчизняних студентів та англійською для іноземних. Здобувачі вищої освіти мають змогу працювати в

асинхронному режимі із вокабуляром курсів кафедри латинської мови та медичної термінології. Для зручності використання структура курсів у Quizlet розподілена на три основні блоки: «Анатомічна термінологія»; «Клінічна термінологія»; «Фармацевтична термінологія» (із дублюванням англійською мовою) та повністю відповідає навчальному плану дисципліни, тому студентам не треба марнувати час на пошуки потрібного лексичного мінімуму, достатньо обрати курс та тему.

Користувачі Quizlet мають змогу обирати спосіб повторення/вивчення матеріалу. Мобільним додатком надані сім основних режимів: «картки», «запам'ятовування», «письмо», «правопис», «тест» та інтерактиви: «підбір», «гравітація». «Картки» – кожне слово відповідає індивідуальній картці, котра має з одного боку питання, а з іншого відповідь. Модуль «запам'ятовування» надає змогу учневі самостійно контролювати час та оцінити рівень знань; із представлених опцій студент обирає «ціль», «термін досягнення» та «поточний рівень знань», на основі цих даних програма налаштовує персоналізований план вивчення лексичних одиниць. «Письмо» та «Правопис» схожі за функціоналом, але мають і свої відмінності. Основною характеристикою режиму «письмо» є переклад і правильний запис термінів з української/англійської мов на латинську, модуль «правопис» спрямований на аудіальний канал сприйняття інформації. «Підбір» створює інтерактивну гру, де надається латинський еквівалент лексеми та картинка (або слово), на значення якого вона подана, головним завданням «підбору» є якнайшвидше поєднати латинську одиницю із українським/англійським варіантами відповіді. «Гравітація» – вид інтерактивної гри, на засвоєння пройденого матеріалу, де можна обрати рівень складності, головною ціллю «гравітації» є мозковий штурм, тому що необхідно швидко орієнтуватися у питаннях/відповідях.

Попри всі переваги застосування онлайн-платформи Quizlet під час вивчення латинської мови та медичної термінології, існують і незначні вади. Наприклад, у безкоштовній версії мобільного додатку Quizlet існує велика кількість реклами, іноді її можна прибрати, але все одно це відволікає та створює незручності. Також кожен із курсів не має за-

хисту від фішингу, тому непорядні викладачі/студенти можуть привласнювати собі розроблені вами курси та модулі.

Розглянувши всі переваги та незначні недоліки онлайн-платформи Quizlet, можна зробити висновок, що мобільний додаток підвищує самомотивованість, самоорганізованість студента до вивчення, систематизації лексичного матеріалу, під час дистанційного навчання у період воєнного стану. Мультимедійний ресурс Quizlet та Quizlet Plus є необмеженим та потребує детального оволодіння усім функціоналом інтерактивних технологій.

Однією з ефективних програм для проведення тестування та контролю знань є електронний навчальний додаток Kahoot. Даний додаток є інструментом ігрових технологій, який також використовується в процесі вивчення мовних дисциплін. Використання цього додатку є ефективним для:

- перевірки вивченого лексичного матеріалу;
- самостійної роботи студентів;
- виконання завдання на вияв творчого потенціалу студентів;
- формування мотиваційного компонента навчання.

Kahoot! – навчальна платформа, що базується на ігрових модулях. Завдання можуть бути як тестового, так і творчого характеру, в залежності від оформлення тієї чи іншої гри викладачем [1, с.68]. Можливість додавати зображення, відео та інші мультимедійні матеріали підвищує інтерактивність використання даного застосунку. Окрім того, проведення навчальних ігор у даній платформі можливо як у групах, так й індивідуально для кожного студента. При створенні навчальної гри, викладач може самостійно встановлювати час виконання завдань, чергувати завдання різного характеру (на переклад, граматику, письмо), творчі короткі завдання типу есе та інші. Також після проходження гри, результати вносяться автоматично до таблиці у форматі Excel, яку можна завантажити з додатку та використати для оцінювання навчання студентів.

Виявлено, що сервіс Kahoot! має необхідну функціональну палітру засобів для створення сучасних навчальних тестів, інтерактивних ігор, опитувань та вікторин. Використання інструменту сприяє налагодженню комунікації та співпраці у студентській групі, допомагає

урізноманітнити форми навчання, стимулює розвиток критичного мислення.

Під час дистанційного навчання у ХНМУ кафедра латинської мови та медичної термінології успішно використовує даний додаток у навчальному процесі. Здобувачі освіти можуть проходити завдання у Kahoot! як під час синхронного формату (на онлайн-занятті), так і асинхронно – викладач надає код доступу та студенти виконують у зручний для них час.

Висновки. На основі вищесказаного, можемо зробити висновки, що незважаючи на непросту ситуацію в Україні, безліч ресурсів та програм дозволяють не лише підтримувати, а й підвищувати рівень продуктивності в освітньому процесі, робити його цікавим для студентів, мотивувати їх до активної пізнавальної діяльності, що, безумовно, дає їм можливість отримати якісну освіту.

Компактність та доступ до навчального середовища дає змогу студентам постійно вчитися незалежно від місцезнаходження. Інтерактивний навчальний матеріал сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Упровадження дистанційних технологій навчання у освітній процес спрямоване на осмислення та опанування навчального матеріалу, формування комунікативних (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі Інтернет), інформаційних (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвітніх (уміння навчатись самостійно) компетентностей. Серед позитивних характеристик дистанційного навчання визначаємо: можливість підлаштувати темп навчання під себе; виявити зони розвитку здобувачів освіти; проглядати навчальний матеріал повторно; зниження психічного та фізичного навантаження; формування навички самоосвіти (навчитися вчитися). Недоліками вбачаємо: обмеження безпосереднього соціального спілкування; технічні проблеми у зв'язку з перебоями у роботі мережі Інтернет чи інших причин через бойові дії у місцях перебування здобувачів освіти та викладачів.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в опануванні методик та особливостей використання інструментів диджиталізації в умовах електронного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбань Ю., Скаченко О. Досвід використання цифрового інструменту навчання Kahoot! у діяльності бібліотеки університету. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2020. 5. 66–79. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205730>.
2. Положення про дистанційне навчання: Наказ МОНУ від 25 квітня 2013 року (№ 466). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13> (дата звернення: 01.06.2022).
3. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. №64/2022. <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 06.06.2022).
4. Про вищу освіту : Закон України від 12.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 01.06.2022).
5. Про освіту: Закон України від 15.09.2017. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu> (дата звернення: 01.06.2022).
6. Осадчий В. В. Система дистанційного навчання університету. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2010. № 5. С. 7–16.
7. Самойленко О.М. Поняття дистанційної освіти та дискусії навколо неї. *Збірник наукових праць*. Херсон. 2011. С. 61.
8. Ткаченко Л. В., Хмельницька О. С. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 75, Т. 3. 2021. С. 91-96. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.18>.
9. Триус Ю. В., Герасименко І. В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі. *Теорія та методика електронного навчання* : зб. наук. праць. Випуск III. Кривий Ріг, 2012. С. 299–308.
10. Anderson T. *The Theory and Practice of Online Learning*, 2nd ed.; Athabasca University Press: Edmonton, AB, Canada, 2008. 484 p.
11. Bryson J.R.; Andres L. Covid-19 and rapid adoption and improvisation of online teaching: Curating resources for extensive versus intensive online learning experiences. *J. Geogr. High. Educ.* 2020, 44, 608–623.
12. Chong C.S. Ten trends and innovations in English language teaching for 2018. URL: <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/ten-trends-innovations-english-language-teaching-2018> (дата звернення: 01.06.2022).
13. COVID-19 and digital disruption in UK universities: Afflictions and affordances of emergency online migration / Watermeyer, R.; Crick, T.; Knight, C.; Goodall, J. *High. Educ.* 2021, 81. P. 623–641.
14. Davis N.L., Gough M., Taylor L.L. Online teaching: Advantages, obstacles and tools for getting it right. *J. Teach. Travel Tour.* 2019, 19. P. 256–263.
15. Dumford A.D., Miller A.L. Online learning in higher education: Exploring advantages and disadvantages for engagement. *J. Comput. High. Educ.* 2018, 30. P. 452–465.
16. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656> (дата звернення: 01.06.2022).
17. Garrison D.R. *E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice*, 2nd ed.; Routledge: New York, NY, USA, 2011. 142 p.
18. Gronhaug K. Education during wartime 31.08.2018. URL: <https://www.nrc.no/perspectives/2018/education-during-wartimenew-page> (дата звернення: 01.06.2022).
19. Henderson M., Selwyn N., Aston R. What works and why? Student perceptions of 'useful' digital technology in university teaching and learning. *Stud. High. Educ.* 2017, 42. P. 1567–1579.
20. Kukulska-Hulme A. Mobile Language Learning Innovation Inspired by Migrants. *Journal of Learning for Development*, 2019. 6(2). P. 116-129.
21. Online Education: Worldwide Status, Challenges, Trends, and Implications / Palvia, S. et al. *J. Glob. Inf. Technol. Manag.* 2018, 21. P. 233–241.
22. Paris Communiqué. Paris, May 25th 2018. URL: <https://ehea2018.paris> (дата звернення 25.5.2022).
23. Park Y., Yu J. H., Jo I. H. Clustering blended learning courses by online behavior data case study in a Korean higher education institute. *Internet and Higher Education*, 2016. 29, 1–11.
24. Peimani N. Kamalipour H. Online education and the COVID-19 outbreak: A case study of online teaching during lockdown. *Educ. Sci.* 2021, 11. <https://doi.org/10.3390/educsci11020072>.
25. Read T., Kukulska-Hulme A. The role of a mobile app for listening comprehension training in distance learning to sustain student motivation. *Journal of Universal Computer Science*, 2015. 21(10). P. 1327–1338.
26. The Digital Education Action Plan (2021-2027). URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/about/digital-education-action-plan> (дата звернення: 01.06.2022).
27. The importance of education during conflict 24.05.2015. URL: <https://www.borgenmagazine.com/importance-education-conflict/> (дата звернення: 07.06.2022).

Стаття надійшла до редакції 27.04.2022

Стаття рекомендована до друку 15.05. 2022

Tetiana Nekrashevych

PhD in Pedagogy, teacher, philologist Kharkiv National Medical University, meduniver@knmu.edu.ua, Ukraine
tv.nekrashevych@gmail.com ORCID: 0000-0003-2506-111X

Olexandra Lytovska

PhD in Philology assistant professor, philologist Kharkiv National Medical University, meduniver@knmu.edu.ua,
Ukraine

ORCID: 0000-0002-1521-308X

Olena Leliuk

PhD in Philology teacher, philologist Kharkiv National Medical University,
meduniver@knmu.edu.ua, Ukraine ORCID: 0000-0001-7030-5684

Maryna Perekrest

teacher, philologist Kharkiv National Medical University, meduniver@knmu.edu.ua, Ukraine
mi.perekrest@knmu.edu.ua ORCID: 0000-0001-6714-5544

SPECIFICS OF TEACHING LATIN AND MEDICAL TERMINOLOGY IN MEDICAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING DURING MERITAL LAW

The article analyzes the main prospects for the introduction of distance learning and defines the effectiveness of electronic learning programs and devices in the educational process in medical institutions of higher education.

The following components of distance learning are set: adapted electronic learning tools created by the teacher; social networking; mobile application training programs. The positive and negative aspects of using the platforms Moodle, Google Meet, educational electronic applications Kahoot!, Quizlet are described.

The advantages and disadvantages of distance learning in difficult conditions, the use of educational and game platforms during the teaching of the discipline "Latin Language and Medical Terminology" are described.

It is proved that in the modern information society, mobile, game, and educational applications play an important role in the process of language disciplines learning. They increase the efficiency of lexical learning, help enhance students' cognitive activity, develop skills of creative analysis of educational material, increase interest in learning, etc.

The analysis of the ways of distance learning during martial law, it was found that the introduction of electronic learning platforms in the educational process is characterized by mobility and provides an effective learning process.

Keywords: distance learning, electronic learning platforms, mobile learning applications, game learning platforms, digital tools, kahoot!, quizlet, google meet, moodle learning platform, higher education.

REFERENCES

1. Horban, Yu. & Skachenko, O. (2020). The experience using digital tool Kahoot! in university library practice. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk*, 5. 66–79. doi: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205730>.
2. Standing order for distance learning: Order by Ministry of Education and Science from 2013, April 25. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
3. On the imposition of marital law in Ukraine : Order of the President of Ukraine from 2022 February 24. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
4. On higher education: Law of Ukraine from 2022 May 12. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
5. On education : Law of Ukraine from 2017 September 15. Retrieved from <http://vzn.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
6. Osadchyi, V.V. (2010). The distance learning system of the university. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu*. № 5, 7–16.
7. Samoilenko, O.M. (2011). Concepts of distance education and discussions around it. *Zbirnyk naukovykh prats. Kherson*. 61.

8. Tkachenko, L. V.; Khmelnytska, O. S. (2021). Peculiarities of distance learning implementation into the educational process of institutions of higher education. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 75, T. 3. S. 91-96. doi <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.75-3.18>.
9. Tryus, Yu. V., Herasymenko, I. V. (2012). Blended learning as an innovative educational technology in higher education. *Teoriia ta metodyka elektronnoho navchannia : zb. nauk. prats*. Kryvyi Rih, III, 299–308.
10. Anderson, T. (Ed.) (2018). *The Theory and Practice of Online Learning*, 2nd ed.; Athabasca University Press: Edmonton, AB, Canada.
11. Bryson, J.R.; Andres, L. (2020). Covid-19 and rapid adoption and improvisation of online teaching: Curating resources for extensive versus intensive online learning experiences. *J. Geogr. High. Educ.* 44, 608–623.
12. Chong, C.S. (2018). Ten trends and innovations in English language teaching for 2018. Retrieved from <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/ten-trends-innovations-english-language-teaching-2018>
13. Watermeyer, R.; Crick, T.; Knight, C.; Goodall, J. (2021) COVID-19 and digital disruption in UK universities: Afflictions and affordances of emergency online migration. *High. Educ.* 81, 623–641.
14. Davis, N.L.; Gough, M.; Taylor, L.L. (2019). Online teaching: Advantages, obstacles and tools for getting it right. *J. Teach. Travel Tour.* 19, 256–263.
15. Dumford, A.D.; Miller, A.L. (2018). Online learning in higher education: Exploring advantages and disadvantages for engagement. *J. Comput. High. Educ.* 30, 452–465.
16. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action for the implementation of Sustainable Development. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656>.
17. Garrison, D.R. (2011). *E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice*, 2nd ed.; Routledge: New York, NY, USA.
18. Grønhaug, K. (2018, May 31) Education during wartime Retrieved from <https://www.nrc.no/perspectives/2018/education-during-wartimenew-page>
19. Henderson, M.; Selwyn, N.; Aston, R. (2017). What works and why? Student perceptions of 'useful' digital technology in university teaching and learning. *Stud. High. Educ.* 42, 1567–1579.
20. Kukulska-Hulme, A. (2019). Mobile Language Learning Innovation Inspired by Migrants. *Journal of Learning for Development*, 6(2), 116-129.
21. Palvia, S.; Aeron, P.; Gupta, P.; Mahapatra, D.; Parida, R.; Rosner, R.; Sindhi, S. (2018) Online Education: Worldwide Status, Challenges, Trends, and Implications. *J. Glob. Inf. Technol. Manag.* 21, 233–241.
22. Paris Communiqué. Paris, May 25th 2018. Retrieved from <https://ehea2018.paris>
23. Park, Y., Yu, J. H., & Jo, I. H. (2016). Clustering blended learning courses by online behavior data case study in a Korean higher education institute. *Internet and Higher Education*, 29, 1–11.
24. Peimani, N.; Kamalipour, H. (2021) Online education and the COVID-19 outbreak: A case study of online teaching during lockdown. *Educ. Sci.* 11, 72.
25. Read, T., & Kukulska-Hulme, A. (2015). The role of a mobile app for listening comprehension training in distance learning to sustain student motivation. *Journal of Universal Computer Science*, 21(10), 1327–1338.
26. The Digital Education Action Plan (2021-2027). Retrieved from <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/about/digital-education-action-plan>.
27. The importance of education during conflict (2015, May 24). Retrieved from <https://www.borgenmagazine.com/importance-education-conflict/>.

The article was received by the editors 27.04.2022

The article is recommended for printing 15.05. 2022